

не вдається засобами української мови відобразити конотативний аспект при перекладі. Нерідко автор перекладу навмисно змінює, додає або опускає будь-який сенс, що викликає зрушення в сприйнятті того чи іншого уривку, тобто веде до переломлення комунікативно-прагматичного ефекту в перекладних англомовних фразеологізмах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bruner J.S. *Beyond the Information Given*. New York: Norton, 2003.
2. Grays P. *Pragmalinguistics of the Message*. Dallas: UTC, 2016.
3. Hamers J., Blanc M. *Bilinguality and Bilingualism*. Cambridge University Press, 2000.
4. Kristeva Yu. *Intertexts*. Ithaca: Cornell University, 2009.
5. Van Deyk T.A. *Discourse Strategies*. Ithaca: Cornell University, 2009.

UDC 378.015.311

Mateusz Szast
Instytut Filozofii i Socjologii
Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie,
Kraków, Polska

CZYNNIKI WYPYCHAJĄCE I CZYNNIKI PRZYCIĄGAJĄCE DETERMINUJĄCE DECYZJĘ O WYJEŹDZIE Z POLSKI – NA PODSTAWIE OPINII STUDENTÓW

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie czynników przyciągających oraz czynników wypychających w opinii młodych ludzi z Polski. Artykuł oparto na analizie badań empirycznych, których autor niniejszego tekstu jest współredaktorem, przeprowadzono je wśród studentów w wieku 19-25 lat od 28 grudnia 2020 do 10 stycznia 2021 roku poprzez możliwości internetowe – metoda CAWI wśród 811 respondentów. Zadano pytania odnośnie do czynników wypychających z polski, czyli polityki migracyjnej w Polsce, możliwości realizacji własnych strategii ekonomicznych w Polsce. Zadano pytania odnośnie do czynników pośrednich, tj. o znaczenie rodziny i bliskich w trakcie procesów migracyjnych oraz o czynniki przyciągające w Polsce, czyli implikacje wyjazdu z kraju.

Słowa klucze: Migracje, czynniki migracyjne, Push and Pull

Tytuł w j. angielskim: Push and pull factors determining the decision to leave Poland - based on students' opinions

The aim of this article is to present the push and pull factors based on the opinion of young people from Poland. The article is established on the analysis of empirical research which the author of this text is a co-editor and was carried out among students aged 19-25 years from 28th December 2020 to 10th January 2021 through the Internet opportunities - CAWI method among 811 respondents. The questions were asked regarding the factors pushing out from Poland, i.e. migration policy in Poland, the possibility of implementing own economic strategies in Poland. Further, the questions were asked with reference to indirect factors, i.e. the significance of family and relatives during migration processes and pull factors of Poland, i.e. the implications of leaving the country.

Key words: Migration, migration factors, Push and Pull

Wprowadzenie.

Współczesne migracje to zjawiska masowe, stanowiące ciąg skomplikowanych czynników i interakcji, a co za tym idzie, wymagające odpowiedniego wyjaśnienia teoretycznego. W ostatnich latach wraz z rozwojem i nasileniem zjawisk migracyjnych wzrosło zainteresowanie teoretyczne tym aspektem, ze szczególnym naciskiem na wyjaśnienie kwestii podjęcia decyzji o wyjeździe, strategii migracyjnej, a także podjęcia decyzji o opuszczeniu kraju ojczystego.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie czynników przyciągających ludzi do Polski oraz czynników wypychających z niej. Artykuł powstał na bazie badań empirycznych, których autor niniejszego tekstu jest współredaktorem, przeprowadzanych od 28 grudnia 2020 do 10 stycznia 2021 roku wśród 813 studentów w wieku 19-25 lat przy wykorzystaniu metody CAWI (badania internetowe). Badania nie przejawiają cech reprezentatywności, zatem ich wyniki nie będą uogólniane na całą populację studentów w Polsce.

2. Koncepcja teoretyczna

Migracje w historii narodu polskiego nie są zjawiskiem nowym, występowały bowiem w minionych latach z większym lub mniejszym nasileniem. Na kanwie współczesnych przeobrażeń społeczno-gospodarczych, a szczególnie po przystąpieniu Polski do struktur Unii Europejskiej 1 maja 2004 roku, nastąpił gwałtowny odpływ Polaków do krajów unijnych, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, krajów skandynawskich czy Irlandii.

Przyczyn opuszczenia kraju może być wiele, podobnie jak wiele jest strategii migracyjnych (swoistego planu migracji), co opisał już w 1992 roku Anthony Richmond. Wyróżnił on czynniki strukturalne, do których zaliczył między innymi: kryzys ekonomiczny, bezrobocie, brak bezpieczeństwa socjalnego, wyludnianie się obszarów wiejskich oraz urbanizację. Twórcy nowej ekonomicznej teorii migracji, czerpiąc z socjologii oraz antropologii, biorą pod uwagę właściwości rodziny, które mają kluczowe znaczenie w zdobyciu środków pozwalających na wyjazd, wsparcie emocjonalne oraz psychologiczne (np. w trakcie niepowodzeń). Dlatego też teoria ta nazywana jest również teorią gospodarstwa domowego (Household theory of migration).

Perspektywa socjologiczna została wypracowana przez Everetta Lee w połowie lat 60. XX wieku. Podjął on kwestię decyzyjnej jednostki biorącej udział w migracji i dokonującej kalkulacji oraz porównania miejsca, w którym mieszka, do miejsca docelowego wyjazdu. Skupił się na wyjaśnieniu czynników determinujących decyzję migracyjną, które nazwał czynnikami wypychającymi oraz czynnikami przyciągającymi, stąd nazwa teorii Push and Pull. W ocenie autora koncepcja decyzja nie ma charakteru indywidualnego, gdyż na przemieszczanie migranta ma także wpływ jego otoczenie, np. rodzina oraz przyjaciele. Oprócz działania czynników przyciągających, np. wysokich zarobków, szansy na realizację planów materialnych czy ambicji, podniesienie standardu życia, itp. z uwzględnieniem czynników wypychających (brak możliwości godziwej pracy, zarobkowania, czynniki polityczne, prześladowania, i in.), musi zaistnieć dodatkowy bodziec, stosunkowo silny, który, jak uważa E. Lee, „zdolny jest przewyciężyć naturalną ociężałość, jaka zawsze istnieje”. Do czynników wypychających w ocenie badacza należą między innymi: niesprzyjająca sytuacja ekonomiczna, czyli ubóstwo, wysoki wskaźnik bezrobocia, konflikty zbrojne, do których należy zaliczyć represje polityczne, prześladowania, zniszczenia oraz trudne warunki bytowe panujące w ogarniętym wojną obszarze. Czynnikiem wypychającym jest także struktura wieku społeczeństwa oraz klęski żywiołowe (powodzie, trzęsienia ziemi,

tsunami, tornada). Stan środowiska naturalnego, a w szczególności jego zanieczyszczenie, należy również rozpatrywać w kategorii czynników wypychających jednostkę z kraju (niekorzystne efekty globalnego ocieplenia klimatu). Ponadto do czynników wypychających mieszkańców danego regionu lub kraju trzeba zaliczyć czynniki demograficzne, czyli przeludnienie, niemożność zgromadzenia odpowiednich środków finansowych pozwalających na realizację celów życiowych oraz aspiracji, pasji, hobby, zainteresowań czy podnoszenie kwalifikacji.

Istotne znaczenie w teorii E. Lee mają przeszkody zwane *interveningobstacles*, czyli czynniki pośrednie, *frykcyjne* (*frictionfactors*), do których zalicza się: różnice kulturowo-mentalnościowe, nieznamość języków obcych, odległość oraz wysokie koszty przemieszczenia się. Im droższa i dłuższa podróż, tym bodziec skłaniający do wyjazdu staje się słabszy i w konsekwencji zmniejsza się ryzyko wyjazdu.

Ważnym czynnikiem pośrednim jest polityka migracyjna kraju przyjmującego. Subiektywne podejście do czynników *frykcyjnych* wskazuje na istotne determinanty decyzji migracyjnej, do których zaliczane są cechy charakterologiczne oraz osobowe, tudzież temperament, gdyż „ruchy migracyjne są efektem nie tylko obiektywnej analizy określonych czynników, a raczej ich percepcji”. Dla jednego człowieka dane postępowanie będzie miało racjonalny charakter, podczas gdy dla innej osoby stanie się ono zachowaniem irracjonalnym.

3. Podejście badawcze

Celem niniejszego artykułu jest potwierdzenie hipotezy, iż czynnikami przyciągającymi respondentów w Polsce są relacje rodzinne i przyjacielskie (więzi społeczne), a czynnikami wypychającymi mogą być nieadekwatne do wykształcenia dochody, odmienne poglądy polityczne (klimat polityczny), a także chęć poznania nowych ludzi czy podróżowania, mówiąc wprost „ciekawość świata”. Koncepcja ta została zbudowana na bazie teorii socjologicznej E. Lee *Push and Pull*.

Biorąc pod uwagę próbę badawczą, ponad połowę respondentów stanowiły kobiety (65% badanych, tj. 525 osób). Mężczyźni stanowili 35% ankietowanych, tj. 283 osoby spośród ogółu badanych. Największy odsetek ankietowanych to osoby zamieszkujące tereny wiejskie (33,7%, tj. 273 osoby), miasta do 500 tysięcy mieszkańców (14,4%) oraz miasta ponad 500 tysięcy mieszkańców (21,3%). Następnie miasta do 20 tysięcy i do 100 tysięcy (po 15,3%).

4. Czynniki wypychające i czynniki przyciągające w kontekście migracji z Polski – opinie badanych studentów

Pozyskując opinie respondentów odnośnie do czynników wypychających oraz czynników przyciągających w kontekście migracji z Polski, zapytano wprost: jak uważasz, co skłania Polaków do wyjazdu za granicę? Ankietowani (813 osób) mogli wybrać maksymalnie dwie odpowiedzi. Stwierdzili, że zbyt niskie zarobki są czynnikiem, który najbardziej przemawia za wyjazdem z Polski. Kolejno wskazali oni na chęć szybkiego zarobkowania w celu realizacji planów w kraju pochodzenia, następnie brak poczucia bezpieczeństwa i wolności politycznej oraz brak perspektyw na rozwój zawodowy w Polsce. Chęć poznania nowych miejsc, ludzi czy bezrobocie to czynniki nieco mniej ważne przy wyjeździe z kraju. Badani podkreślali, iż tzw. umowy śmieciowe oraz poczucie dyskryminacji to czynniki, które najmniej znaczą w sytuacji podjęcia decyzji o wyjeździe z Polski (wykres 1).

Wykres 1. Czynniki skłaniające Polaków do wyjazdu z kraju (N=813)

Źródło: obliczenia własne

Następnie poproszono badanych, by określili oni charakter swojego wyjazdu za

granice. Respondenci mogli wskazać więcej niż 1 odpowiedź. Odpowiedziało 510 ankietowanych, są to osoby, które zapewniają o posiadaniu doświadczeń migracyjnych (wykres 2). Największy odsetek ankietowanych (42,3%) zadeklarował wyjazd wtórny z innego państwa niż Polska, przy czym respondenci podróżowali samodzielnie lub poprzez migracje łączone z rodziną. Taki sam odsetek badanych (42,3%) wybrał wyjazd samodzielny zagranicę – co zasługuje na uwagę w kontekście podjętej strategii migracyjnej, w której nie uwzględniono teorii sieci migracyjnych czy łańcuchów migracyjnych. Jedynie 7,5% ankietowanych wyjechało z całą rodziną, niewiele mniejszy odsetek badanych (7,3%) zadeklarował początkowo wyjazd samotnie, by później „ściągnąć” do siebie bliskich. Spora grupa badanych wybrała wyjazd z przyjaciółmi – 40% udzielających odpowiedzi na zadane pytanie, co także może świadczyć o znaczeniu relacji przyjacielskich oraz korzystaniu z sieci migracyjnych. Autor niniejszego tekstu opisywał kapitał relacyjny Polaków w Irlandii w kontekście ich więzi z bliskimi i rodziną implikujący ich decyzję o wyjeździe lub pozostaniu w kraju emigracji.

Wykres 2. Charakter wyjazdu zagranicznego (N=510)

Źródło: obliczenia własne

Zapytano także badanych o prognozowany okres ich pobytu poza granicami Polski. Ponad połowa respondentów nie zakładała w ogóle czasu, jaki miała spędzić poza Polską. Niecały rok pobytu poza ojczyzną zadeklarowało niespełna 30% badanych, a na stałe wyjazd wybrało jedynie 5,3% ankietowanych (wykres 3).

Wykres 3. Zakładany okres pobytu badanych poza granicami kraju (N=514)

Źródło: obliczenia własne

Podążając przyjętym tokiem pozyskiwania danych odnośnie do wyjazdu badanych za granice Polski, zapytano ich, czy przygotowywali się oni przed wyjazdem. Jakie podjęli działania? – to istotne z punktu widzenia czynników pośrednich w teorii E. Lee. Badani określili tym samym elementy decyzji, jakie musieli niejako uzupełnić, by podjęte przez nich działania okazały się skuteczne. Mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi. Największy odsetek spośród nich (49,7%) oznaczył poszukiwanie informacji na temat warunków pobytu w kraju zamierzonej emigracji. Nieco mniej badanych (38,2%) zadeklarowało poszukiwanie poprzez znajomych czy rodzinę mieszkania lub pracy w kraju zamierzonej emigracji. Oznacza to, iż sieci migracyjne i grupy etniczne mają obecnie spore znaczenie w przypadku wyjazdu z Polski. Kolejno badani wybierali działania polegające na nauce języka angielskiego (36,6%). Odziwo, język angielski nie jest jedynym językiem wykorzystywanym w Europie i na świecie, lecz uchodzi za język uniwersalny, który może posłużyć do sprawnej komunikacji czy porozumiewania się na całym świecie. Na uwagę zasługuje także fakt, iż studenci, jako jednostki z reguły młode, co do zasady język angielski mają opanowany. Badani poszukiwali także przyjaciół i znajomych przebywających w obcym kraju (25,2%). Najmniejszy odsetek respondentów (21,6%) zadeklarował poszukiwanie pracy z wykorzystaniem punktów pośrednictwa lub agencji. Zgromadzone wyniki dowodzą, iż badani preferują utarte ścieżki migracji zapewniające im spokojny wyjazd wśród „swojej” grupy narodowej. Ponadto korzystają z sieci migracyjnych poprzez więzi społeczne oraz rozległe kontakty z osobami mieszkającymi poza Polską, a niechętnie, nawet w przypadku podjęcia decyzji o wyjeździe w pojedynkę, poszukują pracy z wykorzystaniem agencji pośrednictwa (wykres 4). Respondenci mogli wskazać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 4. Przygotowania respondentów przed migracją (N=306)

Źródło: obliczenia własne

Zapytano respondentów o posiadane przed wyjazdem zasoby (badani mogli

wskazać kilka odpowiedzi spośród dostępnych). Okazało się, iż posiadali środki finansowe, które miały być ich rezerwuarem na poczet wyjazdu, a także zadeklarowali znajomość języka angielskiego jako zasób. Nieco mniej badanych wskazywało ukończenie szkół lub specjalistycznych kursów pozwalających na wykonywanie określonej pracy poza Polską (np. poznanie języka branżowego). Należy podkreślić, iż badani wykazują przygotowania do wyjazdu, eksponują czynniki pośredniczące, które ich wyjazd mają ugruntować, a po odbytej emigracji staną się kapitałem ludzkim wykorzystywanym w pracy w kraju pochodzenia. Szczegółowy rozkład odpowiedzi zawiera wykres 5.

Wykres 5. Posiadanie przez badanych odpowiednich zasobów przed wyjazdem (N=506)

Źródło: obliczenia własne

Zapytano respondentów, czysto hipotetycznie, o powody, dla których ich rówieśnicy nie chcą wyjeżdżać z Polski (wykres 6). Okazało się, iż według ankietowanych współcześni młodzi ludzie mają prawo do podejmowania decyzji według własnych preferencji bez dodatkowego tłumaczenia się z owych decyzji (4,7%). Według 18,2% ankietowanych studenci mogą obawiać się wyjazdu (ogólnie strach przedwyjazdem). Nieco mniejszy odsetek badanych (14,8%) uważa, że młodzi nie muszą wyjeżdżać, gdyż w Polsce będą mieli dobrą pracę. Należy zauważyć, iż ankietę wypełniali studenci, a zatem osoby realizujące przygotowanie do wybranego przez siebie zawodu, który może w ich opinii zapewnić im godziwe życie. Spora grupa (12%) uznała, że rodzice także mogą pomóc ich rówieśnikom w trakcie usamodzielniania się. Zasługuje na pokreślenie brak obaw względem wyjazdu z uwagi na zagrożenie terrorystyczne czy chociażby możliwość zakażenia się wirusem SARS COV-2 (5,6%), a także niewystarczających środków finansowych pozwalających na opuszczenie kraju i swobodne przemieszczenie się (5,7%).

Wykres 6. Powody, dla których rówieśnicy badanych chcą pozostać w Polsce po szkole lub studiach (N=806)

Źródło: obliczenia własne

Poproszono badanych, by wskazali, do którego kraju najlepiej obecnie wyjechać. Gdzie najlepiej, w ich ocenie, się żyje? Respondenci mogli wymienić dowolną liczbę państw. Najwięcej wskazań otrzymały kolejno: Niemcy–645, Wielka Brytania –551, Holandia –355, Irlandia –152, USA –121, Szwecja –110, Finlandia –42, Dania –47, Włochy –37, Hiszpania –33, Francja –3, Belgia, Szwajcaria i Austria po 2 wskazania.

W ocenie respondentów powodami, dla których Polscy opuszczają kraj pochodzenia są głównie możliwość wzbogacenia się (24,3%), możliwość realizacji własnych planów czy aspiracji (19,1%), chęć podróżowania i poszerzania swoich horyzontów myślowych (17,7%) oraz możliwość podniesienia standardu życia (15,9%). Niechęć do życia w Polsce jedynie dla 11,5% badanych jest powodem wyjazdu. Jeszcze mniej osób opowiedziało się załączeniem rodzin (7,4%). Podniesienie statusu społecznego stanowiło bodziec jedynie w ocenie 3,5% badanych (wykres 7). Pytanie obrazuje, jak postrzegane są czynniki przyciągające w krajach wysokorozwiniętych. W ocenie badanych Polacy podążają za realizacją zasobów materialnych czy własnych preferencji w zakresie podniesienia standardu życia, co dodatkowo jest wzbogacone poszerzaniem horyzontów myślowych.

Wykres 7. Powody wyjazdu z Polski w opinii badanych (N=800)

Źródło: obliczenia własne

Przy podjęciu decyzji o wyjeździe z kraju rodzinnego istotne wydają się czynniki

(relacje) rodzinne oraz więzi. Są one nie bez znaczenia, stanowią bowiem czynniki pośredniczące. Zapytano badanych, czy w trakcie podejmowania decyzji o wyjeździe warto zapytać o opinię bliskich, rodzinę, przyjaciół – generalnie osoby bliskie, z którymi łączy nas więź (wykres 8). Z uzyskanych danych wynika, iż zdecydowana większość badanych pochwala konsultacje planu wyjazdowego z osobami bliskimi (59,4%). Zdanie bliskich jest dla nich ważne, choć nie najważniejsze, bo liczą się bardziej własne przekonania i cele życiowe. Jedna trzecia badanych uznała, iż jest to konieczne w celu podjęcia słusznej decyzji, a jedynie 7,4% ankietowanych uznało, iż konsultacja rodziny i przyjaciół jest bezzasadna. Pytanie obrazuje, jaki wpływ na podjęcie decyzji o wyjeździe mają rodzina migranta i emocje z podjęciem owej decyzji związane.

Wykres 8. Wpływ rodziny i bliskich na podjęcie decyzji o wyjeździe (N=811)

Źródło: obliczenia własne

W celu wnikliwej analizy czynników pośrednich zapytano badanych: czy powinno się wyjeżdżać samotnie, czy z całą rodziną lub przyjaciółmi. Uzyskane dane nie pozostawiają złudzeń (wykres 9), gdyż najwięcej badanych uznało, iż powinno się wyjeżdżać jedynie z bliskimi, by nie pozostawiać ich w Polsce (nie doprowadzać do rozłąki). Nieco mniejszy odsetek badanych (36,7%) uznał, iż jest im wszystko jedno – niezależnie czy wyjadą sami, czy z bliskimi. Co istotne, odpowiadali ludzie młodzi, co do zasady energiczni, analizujący badane sytuacje życiowe przez pryzmat własnego odniesienia do nich. To ważne, ponieważ osoby młode często podejmują spontaniczne decyzje, są odważne, a także nie posiadają własnych rodzin, zatem silnych więzi rodzicielskich czy małżeńskich. Jedynie 8,8% ankietowanych uznało, że preferowany powinien być wyjazd samodzielny.

Wykres 9. Charakter strategii wyjazdu w opinii badanych (N=813)

Źródło: obliczenia własne

Zapytano badanych, jakie ich zdaniem mogą być skutki migracji – respondenci mogli zaznaczyć trzy odpowiedzi. Zgromadzony materiał zilustrowano na wykresie 10. Badani w największym odsetku uznali, iż największym skutkiem wyjazdu z Polski może być pogorszenie relacji z rodziną i bliskimi – 514 odpowiedzi, co dodatkowo dowodzi znaczenia rodziny w kształtowaniu się relacji Polaków. Spora grupa osób uznała, że poprzez wyjazd za granicę rozpadowi może ulec związek małżeński, narzeczeński itp. (435 wskazań), następnie niewiele mniej osób uznało (420), że skutkiem wyjazdu jest tęsknota za bliskimi, a także tęsknota za Polską i polskością (331 wskazań). Jedynie 234 osoby uznały, że skutkiem wyjazdu może być pogorszenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego. Brak konsekwencji zadeklarowało tylko 35 osób.

Wykres 10. Następstwa migracji w opinii badanych (N=812)

Źródło: obliczenia własne

Zapytano także, czy czynnikiem wypychającym z Polski może okazać się bieżąca sytuacja polityczna w Polsce (wykres 11). Według 57,8% ankietowanych sytuacja polityczna wpływa na migracje, ponieważ ludzie czują się wykluczeni i pozbawieni wpływu na własne życie. Według 12,4% spośród badanych sytuacja polityczna nie sprzyja migracjom, dlatego że polityka migracyjna w Polsce jest wadliwa, np. zniesienie abolicji podatkowej. Dla 7,9% ankietowanych sytuacja polityczna nie ma wpływu na migracje, ponieważ ludzie obecnie wyjeżdżają głównie w celach ekonomicznych, a dla 7,2% respondentów sytuacja polityczna nie ma wpływu na wyjazdy, gdyż żyjemy obecnie w czasach wzmożonego ruchu transnarodowego i każdy może żyć, gdzie i kiedy chce. Sporo osób, bo aż 14,7% ankietowanych, nie zastanawiało się nad tym jeszcze.

Wykres 11. Wpływ sytuacji politycznej w Polsce na migracje (N=809)

Źródło: obliczenia własne

5. Podsumowanie

Na uwagę zasługuje fakt, iż głównymi czynnikami wypychającymi z Polski są niskie zarobki, brak dostatecznych możliwości rozwoju zawodowego i pracyzgodnej z posiadanymi umiejętnościami czy kwalifikacjami. Ważne jest to, iż według badanych, istotnym elementem przemawiającym za wyjazdem jest chęć realizacji własnym planów (ekonomicznych i podróźniczych).

Należy wskazać na istotę czynników pośrednich, tj. chociażby rodziny w kontekście migracji Polaków. Biorąc pod uwagę aksjologię narodu polskiego, zauważalne jest silne znaczenie rodziny oraz więzi rodzinnych, co w tym badaniu zostało uchwycone. Badani uznali, iż w celu zminimalizowania rozłąki oraz troski o bliskich czy zniwelowania implikacji wyjazdowych w postaci rozpadu związków uczuciowych warto decyzyje o migracji konsultować z bliskimi lub zabrać bliskie osoby ze sobą.

Co istotne, warunki polityczne w Polsce mają wpływ na procesy migracyjne. W tym miejscu należy dopowiedzieć, iż chodzi nie jedynie o sprawy czysto polityczne, takie jak wygranie wyborów przez określone ugrupowanie, ale przede wszystkim o tworzenie odpowiedniego „klimatu politycznego”, który miałby sprzyjać realizacji własnych strategii życiowych obywateli Polski. Niewłaściwa polityka w zakresie ulgi abolicyjnej czy wadliwa polityka migracyjna zostały w tym wypadku przez respondentów dostrzeżone – respondentów młodych, pobierających naukę na uczelniach wyższych, którzy częstokroć zastanawiają się, dlaczego w przestrzeni polskiej polityki migracyjnej funkcjonują dwa pojęcia – uchodźca i azylant – podczas gdy w krajach europejskich używane jest jedynie pojęcie uchodźcy (Konwencja Genewska). Ponadto studenci biorący udział w badaniu obawiają się braku możliwości realizacji wizji własnego życia, swoich preferencji, co bardziej ich wypycha z kraju pochodzenia w miejsca, w których te preferencji mogliby realizować. Należy też zaznaczyć, iż młodzież mniej obawia się terroryzmu czy zakażenia koronawirusem niż tęsknoty za bliskimi, co niejako przez władze nie zostało dostrzeżone, zatem kapitał (zasób) i potencjał drzemący w pokoleniu młodym, które wchodzi w dorosłe życie, może nie zostać dostatecznie wykorzystany, implikując w niedługim czasie depopulację w tym zakresie.

Zauważalne jest także występowanie zależności chęci szybkiego zarobkowania, tj. realizacji określonego planu wyjazdowego, od braku precyzyjnego określenia zakładanego okresu pobytu poza krajem. Należy także wspomnieć, iż respondenci to osoby młode, które wychowały się w otwartej Europie, nierozumiejące polityki wizowej czy paszportowej, osoby, które chętnie wyjeżdżają na wymiany studenckie (Erasmus), a podróżowanie traktują jako część życia współczesnego człowieka. Pomimo posiadanego potencjału w postaci znajomości języka angielski postanawiają dodatkowo pogłębiać wiedzę w tym zakresie, co dobrze świadczy o otwartości na innowacje i multidyscyplinarności młodego człowieka – w tym wypadku respondentów biorących udział w opisanych badaniach.

LITERATURA

1. Duszczyk M., Polityka imigracyjna Unii Europejskiej oraz swobodny przepływ pracowników – ewolucja i terażniejszość, Wydawnictwo ASPRA-JR, Warszawa 2010/2011.
2. Kostrzewa Z. i in., Informacja o rozmiarach i kierunkach czasowej emigracji z Polski w latach 2004-2015, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2016, <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne->

ludnosci/informacja-o-rozmiarach-i-kierunkach-emigracji-z-polski-w-latach-20042015,2,9.html [dostęp: 05.09.2016].

3. Lee E., A Theory of migration, „Demography” 1966, Vol. 3, ss. 47-57.
4. Richmond A., Immigration and Structural Change: The Canadian Experience 1992, 1971-1986, International Migration Review 26(4), ss. 1200-1221.
5. Sakson Z., Portret współczesnych polskich emigrantek osiedlających się w rejonie metropolii chicagowskiej, w: K. Slany (red.), Migracje kobiet. Perspektywa wielowymiarowa, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008, ss. 305-320.
6. Stalker P., The No-nonsense Guide to International Migration, Versa, London 2001.
7. Szast M., W Irlandii wygodniej, ale w Polsce lepiej: kapitał społeczno-kulturowy i ocena sytuacji życiowej polskich migrantów w Irlandii, Ośrodek Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym KUL, Kraków 2017.
8. Zientara P., Międzynarodowe migracje o charakterze ekonomicznym: przyczyny, mechanizmy, konsekwencje, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2012.

УДК 329.378

Таран З.М.

**Полтавський державний медичний університет,
Полтава, Україна**

ЕТНОПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Стаття присвячена етнопсихологічним аспектам у навчанні іноземної мови. Досліджується лінгвокраїнознавчий принцип навчання, який передбачає вивчення соціокультурних елементів як основи комунікаційного процесу, оскільки саме вони є вагомим надбанням людських відносин. Розглядаються національно-психологічні особливості англійців та французів, їх мова, культура, риси характеру та етнічні стереотипи.

Ключові слова: навчання іноземної мови, етнопсихологічні аспекти, ментальність, національний характер, лінгвокраїнознавча та соціолінгвістична компетенції, методи навчання.

The article is devoted to ethnopsychological aspects in foreign language teaching. The article deals with linguistic and Foreign Studies principle of the teaching, which involves the study of socio-cultural elements as well as the basics of the communicative process, because they are significant asset of human relations. National and psychological features are studied of English and French people, their language, culture, traits and ethnic stereotypes.

Key words: Foreign Language Teaching, ethnopsychological aspects, mentality, national character, linguistic and sociolinguistic competencies, teaching methods.

Сучасна методика викладання іноземних мов використовує велику кількість різноманітних інноваційних методів та методик для отримання найкращих результатів у навчанні іноземної мови. Це насамперед комунікаційні та інформаційні технології, які нерозривно пов'язані із застосуванням комп'ютеризованого навчання, сучасні методики комунікативного навчання, методи: «Проектний», «Мікрофон», «Прес», «Навчаючи інших - учуся сам», «Мозковий штурм», «Акваріум» та інші. Але які б методи не використовував викладач, основне його завдання – стимулювати зацікавленість студентів у вивченні іноземної мови, сформувати лінгвокраїнознавчу та соціолінгвістичну